

Національна академія наук України
Інститут мікробіології і вірусології ім. Д.К. Заболотного
(ІМВ НАНУ)

03143, м. Київ, вул. Академіка Заболотного, 154
тел.: +380445261179
факс.: +380445262379

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК04 ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

(шифр і назва навчальної дисципліни)

освітня програма **третього (освітньо-науковий) рівня вищої освіти**
(назва освітньої програми)

напрямок підготовки **доктора філософії**

Галузь знань 09 Біологія
Спеціальність 091 Біологія
Спеціалізація 03.00.07 - Мікробіологія

Обсяг, кредитів: 30 год, 1 кредит
Форма підсумкового контролю: диференційований залік

Затверджено Вченою радою ІМВ НАНУ,
протокол № 2 від 06.02.2018

Київ 2018

Робоча програма обов'язкової навчальної дисципліни «Педагогічна практика» для підготовки докторів філософії з галузі знань **09 Біологія**, спеціальність **091 Біологія** денної форми навчання за спеціалізацією 03.00.07 – мікробіологія Розглянуто і затверджено Вченою радою ІМВ НАН України протокол №2 від 06.02.2018 р.

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Іутинська Галина Олександрівна - доктор біологічних наук, професор, член-кореспондент Національної академії наук України, завідувачка відділу загальної та ґрунтової мікробіології Інституту мікробіології і вірусології ім. Д.К. Заболотного Національної академії наук України, вул. Академіка Заболотного, буд.154, 03143, Київ, Україна, Тел. +380442946949

Білявська Людмила Олексіївна - доктор біологічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник відділу загальної та ґрунтової мікробіології Інституту мікробіології і вірусології ім. Д.К.Заболотного Національної академії наук України, Вул. Академіка Заболотного, буд.154, 03143, Київ, Україна, Тел. +380442946949

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Програма з педагогічної практики здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за спеціальністю 091 «Біологія» освітньо-наукової програми «Мікробіологія» регламентує форми, організацію, здійснення та захист проходження педагогічної практики аспірантів.

Практика організовується та проводиться відповідно до вимог п. 2 Постанови Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 №261 «Про затвердження порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)»,

1.2. Педагогічна практика (далі – Практика) є складовою частиною освітнього процесу здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, обов'язковим компонентом підготовки науково-педагогічних працівників, що забезпечується поєднанням теоретичної підготовки з практикою. Педагогічна практика сприяє виявленню здібностей аспірантів (далі – практикантів) до педагогічної діяльності та формуванню психологічної готовності до входження у професію.

Об'єктом практики є науково-педагогічна діяльність у вищому навчальному закладі, а **предметом** – закономірності, прийоми, способи, методи та засоби науково-педагогічної діяльності, зумовлені її цілями, завданнями і змістом.

1.3. У системі підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії наук практика виконує наступні функції:

- розвивальну;
- адаптаційну;
- навчально-виховну;
- діагностичну.

1.4. Основними умовами ефективності практики є: теоретична обґрунтованість, освітній і виховний характер, комплексний підхід до змісту та організації.

1.5. Загальний обсяг педагогічної практики складає 1 кредит ЄКТС (30 годин)

-Навчально-методична робота (підготовка до занять, методична робота, відвідування та аналіз, проведення консультацій, керівництво різними видами діяльності студентів) становить 30 навчальних годин практики

ОПИС ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітній ступінь / освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Загальний обсяг кредитів – 1	Галузь знань 09 Біологія	Вид дисципліни Обов'язкова
	Спеціальність 091 Біологія	Цикл підготовки професійний
Загальний обсяг годин для денної форми навчання – 30 год	Спеціалізація 03.00.07 - мікробіологія	Рік підготовки: 4-й
		Семестр: 7
Обсяг годин: аудиторних – 18 год.	Освітньо-кваліфікаційний	Лекції - 6 год.
		Практичні, лабораторні,

самостійної роботи здобувача – 10 год.	рівень: Доктор філософії PhD	семінарські - 12 год.
		Самостійна робота – 12 год.
		Вид семестрового контролю: диференційований залік

- На аудиторне навантаження (читання лекцій за рішенням кафедри), проведення семінарських, практичних, лабораторних занять) відводиться 18 годин загального часу практики.

- Захист практики здійснюється на засіданні комісії, створеної за наказом директора Інституту і оцінюється за 100-бальною шкалою з метою одержання еквівалентних оцінок за національною шкалою та за шкалою ЄКТС.

-Аспіранту, який не виконав програму практики, отримав негативний висновок щодо її проходження або незадовільну оцінку за результатами захисту, надається право її повторного проходження та захисту у встановленому порядку.

1.6. Організатором та базою для проходження педагогічної практики є кафедри ВНЗ, з якими укладені угоди про її проходження аспірантом. Крім того, аспірант може пройти стажування на аналогічних кафедрах (підрозділах) сторонніх організацій 2-4 рівнів акредитації за власним вибором, користуючись можливостями мобільності аспірантів.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ І ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

Педагогічна практика є важливою складовою навчально-виховного процесу, в ході якого відбувається безпосереднє поєднання та реалізація теоретичних знань, що отримують аспіранти на заняттях, з практичною діяльністю аспірантів як педагогів. Це дозволяє, з одного боку, закріпити й поглибити знання теорії, а з іншого – набутти практичні вміння й навички, необхідні для майбутньої самостійної роботи.

2.1. Мета і завдання педагогічної практики

2.1.1. Практика організовується та проводиться на кафедрах університетів України з метою набуття досвіду педагогічної діяльності, а також:

- закріплення і поглиблення теоретичних знань, отриманих під час навчання в аспірантурі;
- поглиблення та застосування фахових знань у розв’язанні конкретних педагогічних завдань практики;
- отримання уявлень про діяльність кафедри на посаді науково-педагогічного працівника у період проходження практики;
- набуття досвіду проведення під безпосереднім керівництвом керівника практики семінарських та практичних (тренінгових) занять, а також консультацій;
- інтеграції науково-дослідної та педагогічної діяльності практикантів;
- впровадження результатів дисертаційної роботи в освітній процес;

– формування педагогічних здібностей на основі первинного досвіду практики;

– формування навичок самоосвіти і самовдосконалення.

2.1.2. У процесі проходження педагогічної практики аспіранти повинні оволодіти такими компонентами:

– предметними, що є важливими для успішної професійної діяльності за певною спеціальністю;

– передовими концептуальними та методологічними знаннями в галузі науково-дослідної та/або професійної діяльності і на межі предметних галузей (знання та розуміння);

– розробкою та реалізацією проєктів, включаючи власні дослідження, які мають можливість переосмислити наявні та створити нові цілісні знання розв’язувати значущі соціальні, наукові, культурні, етичні та інші завдання;

– критичний аналіз, оцінювання і синтез нових ідей.

– спілкування у діалоговому режимі з широкою науковою спільнотою та громадськістю в певній галузі наукової та/або професійної діяльності.

2.1.3 В процесі проходження педагогічної практики аспіранти повинні знати:

– організацію навчального і виховного процесу у закладі вищої освіти;

– структуру та зміст викладацької діяльності;

– методику підготовки і проведення занять, організацію самостійної та індивідуальної роботи;

– основи педагогіки вищої школи.

Структура практики

Тема	Результати навчання	Завдання
Навчальна діяльність аспіранта-практиканта	Здатність організувати та проводити різні види навчальних занять	Планування власної викладацької діяльності, підготовка до занять; проведення навчальних занять за розкладом у закріпленій академічній групі; проведення психолого-педагогічного аналізу відвіданих занять; виготовлення роздавального дидактичного матеріалу; перевірка письмових робіт студентів; проведення консультацій для студентів; підготовка і проведення одного позааудиторного заходу з предмету, що викладається
Методична діяльність аспіранта-практиканта	Здатність аналізувати проведення різних форм організації освітнього процесу та різних видів навчальних занять, розробляти навчально-методичне забезпечення	Ознайомлення аспірантів з особливостями організації освітнього процесу у вищому навчальному закладі (ознайомлення з освітньо-кваліфікаційною характеристикою фахівця, навчальним планом, розкладом занять тощо); ознайомлення з кредитно-рейтинговою організацією курсу, що доручено викладати; ознайомлення зі змістом освіти з обраного фаху (навчальні програми з дисциплін та робочі програми з навчальних дисциплін, підручники, посібники, методичні рекомендації); участь аспірантів у засіданнях кафедр,

		методичних секцій, в роботі семінарів викладачів тощо; складання робочої навчальної програми курсу, що доручено проводити (тематичного плану і планів окремих занять, завдань для самостійної роботи, завдань для поточного, модульного і підсумкового видів контролю тощо); відвідування та аналіз занять викладачів кафедри та аспірантів-практикантів
Виховна діяльність аспіранта-практиканта	Здатність здійснювати різні види педагогічної комунікації, вибирати і конструювати зміст, форми, методи і засоби виховної, позааудиторної роботи	Ознайомлення з організацією виховної роботи у ВНЗ; ознайомлення з комплексним планом організаційно-виховної роботи ВНЗ, планом виховної роботи на факультеті, в академічній виховної, позааудиторної роботи групі; виконання обов'язків помічника куратора академічної групи; планування виховної роботи в академічній групі; відвідань та аналіз виховних заходів, що проводять інші аспіранти-практиканти; підготовка і проведення одного виховного заходу; психолого-педагогічне вивчення як особистості окремих студентів, так і колективу групи в цілому; складання психолого-педагогічної характеристики академічної групи
Науково-дослідна діяльність аспіранта-практиканта	Здатність до застосування спеціальних технологій та методів управління у власному науковому дослідженні	Виконання індивідуальних дослідницьких психолого-педагогічних завдань протягом педпрактики та складання відповідного звіту; участь у роботі методологічних семінарів кафедри

Досягнення педагогічною практикою заявленої мети передбачає формування та закріплення компетентностей, сформованих при оволодінні матеріалом освітніх компонент програми.

Інтегральна компетентність:

ІК1. Здатність розв'язувати комплексні завдання у галузі мікробіології і суміжних наук у дослідницько-інноваційної діяльності, яка передбачає розробку нових ідей, проведення досліджень на основі набутих знань і практичних навичок, отримання нових знань, створення новацій; Оволодіння та здатність застосовувати методологію наукової, науково-організаційної та науково-педагогічної діяльності;

Загальні компетентності:

ЗК02. Здатність до набуття спеціалізованих концептуальних знань на рівні новітніх досягнень науки, які є основою для оригінального абстрактного мислення, аналізу, синтезу та інноваційної діяльності.

ЗК03. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями з метою поглиблення теоретичних і методичних знань у галузі біології та суміжних наук

ЗК04. Здатність до навчання впродовж життя.

ЗК05. Здатність до усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою та наукової комунікації.

ЗК06. Здатність спілкуватися іноземною мовою та працювати у міжнародному контексті

ЗК07. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій

ЗК10. Здатність до саморозвитку та самовдосконалення впродовж життя.

ЗК11. Здатність працювати в команді.

ЗК12. Здатність працювати автономно.

ЗК15. Здатність діяти на основі етичних кодексів і професійної етики науковця, діяти соціально відповідально та свідомо.

Спеціальні компетентності:

СК01. Глибинні знання і розуміння історії, основних концепцій, сучасних теоретичних і практичних проблем біологічної науки та мікробіології як її складової

СК06. Здатність до критичного оцінювання, інтерпретації та синтезу нової інформації та даних у галузі біології і, зокрема, мікробіології

СК10. Здатність застосовувати сучасні інформаційні технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та освітній діяльності.

СК12. Здатність дотримуватись етичних норм та принципів академічної доброчесності, вимог чинного законодавства про авторське право в науковій та науково-педагогічній діяльності.

СК13. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти із застосуванням сучасних освітніх технологій.

СК15. Здатність шляхом самостійного навчання засвоювати суміжні та нові галузі, використовуючи здобуті фахові знання

СК16. Здатність і готовність до просвітницької діяльності серед населення з метою підвищення рівня біологічної та екологічної культури суспільства

Очікувані результати навчання

Проходження педагогічної практики аспірантами освітньо-кваліфікаційного рівня «Доктор філософії» за спеціальністю 091 Біологія спрямовано на досягнення, закріплення і вдосконалення наступних програмних результатів:

ПР1. Концептуальні та методологічні знання з біології та мікробіології як її складової, історії її розвитку та сучасного стану наукових знань.

ПР7. Знання наукових праць провідних зарубіжних вчених, наукових шкіл та фундаментальних праць у галузі фахового дослідження;

ПР9. Знання методологічних принципів і методів викладацької діяльності.

ПР13. Знання принципів організації та проведення наукових семінарів, конференцій, з'їздів тощо

ПР14. Знання норм та принципів академічної доброчесності, етики, авторського та суміжних прав.

ПР21 (Ум7). Застосовувати сучасні наукові знання та методологічні підходи при виконанні власних наукових досліджень.

ПР23. Застосовувати у науковій та науково-педагогічній діяльності сучасні інформаційні технології та інструменти.

ПР25. Формулювати концепції, реалізовувати наукові проекти у галузі біології і, зокрема, мікробіології та суміжних наук, та керувати ними.

ПР32. Вільно спілкуватися з колегами, широкою науковою спільнотою та громадськістю з питань, що стосуються біології і, зокрема, мікробіології та суміжних наук.

ПР36. Працювати у команді

ПР37 (АВ1). Демонструвати авторитетність, інноваційність, здатність до самостійної та автономної роботи

ПР38. Дотримуватися норм академічної доброчесності та професійної етики, авторського і суміжних прав інтелектуальної власності

ПР39. Демонструвати здатність до саморозвитку та самовдосконалення

ПР40. Демонструвати вміння ініціювати, готувати та реалізовувати наукові проекти

Рядок дисципліни в «Матриці відповідності загальних програмних компетентностей компонентам освітньої програми»

	ЗК 02	ЗК 03	ЗК 04	ЗК 05	ЗК 06	ЗК07	ЗК 10	ЗК 11	ЗК 12	ЗК 15
ОК 04	+	+	+	+	+	+	+			

Рядок дисципліни в «Матриці відповідності спеціальних (фахових) програмних компетентностей компонентам освітньої програми»

	СК 01	СК 06	СК 10	СК 12	СК13	СК15	СК 16
ОК 04	+	+	+	+	+	+	+

Рядок дисципліни в «Матриці забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними компонентами освітньої програми»

	ПР1	ПР7	ПР9	ПР13	ПР14	ПР21	ПР23
ОК 04	+	+	+	+	+	+	+
	ПР25	ПР32	ПР36	ПР37	ПР38	ПР39	ПР40
ОК 04	+	+	+	+	+	+	+

Зміст практики

Зміст педагогічної практики охоплює базові питання з фундаментальних дисциплін біології, загальної та прикладної методики навчання, знання з педагогіки та психології. А саме, актуальні проблеми викладання біологічних дисциплін у закладах освіти різного рівня акредитації (коледж, університет) в світлі вимог Болонської системи освіти, реалізація виховних завдань для формування наукового світогляду, патріотичного виховання на прикладах видатних наукових постатей у даних галузях, сприяння гуманізації, естетизації, екологізації особистості.

2.2. Організаційні основи педагогічної практики

2.2.1. Організацію практики та контроль за її проходженням забезпечує ІМВ НАН України, за яким закріплені аспіранти.

2.2.2. Терміни проходження практики та її зміст зазначаються в індивідуальному плані практиканта та затверджуються науковим керівником.

2.2.3. Керівником практики призначається науковий керівник дисертаційного дослідження. Загальне керівництво практикою покладається вченого секретаря Інституту.

2.2.4. Безпосередній керівник практики зобов'язаний:

- надати методичну допомогу у плануванні та організації навчальної взаємодії;
- контролювати роботу аспіранта, відвідування занять та інші види його роботи зі студентами, приймати заходи щодо ліквідації недоліків в організації практики;
- надавати допомогу організаційного та методичного характеру навчальної взаємодії та з підготовки практикантом Календарного графіку проходження практики, Календарного плану виконання індивідуального завдання педагогічної практики, Звіту з педагогічної практики аспіранта.
- брати участь у настановчому інструктажі (перед початком практики);
- у випадку порушення практикантом дисципліни, нехтування своїми обов'язками, а також виникненні конфліктних ситуацій повідомляти про це письмово (рапортом або заявою) директора ІМВ НАНУ;
- підготувати Відгук наукового керівника про проходження педагогічної практики

2.2.5. У межах завдань практики здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії має право:

- з усіх питань, які виникають під час проходження педагогічної практики, звертатись до наукового керівника, вносити пропозиції щодо вдосконалення організації практики;
- за попередньою домовленістю має право відвідувати заняття викладачів ВНЗ з метою вивчення методики викладання навчальних дисциплін та ознайомлення з передовим педагогічним досвідом.

2.2.6 Аспірант підпорядковується правилам внутрішнього розпорядку ВНЗ, розпорядженням адміністрації та керівника практики. У разі невиконання вимог, які висувуються практиканту, він може бути відсторонений від проходження практики.

Основні види і форми роботи

Проходження педагогічної практики аспірантами передбачає наступні види діяльності:

1. Навчальна робота:

- розробка та проведення навчальних, лекційних, практичних, семінарських, лабораторних занять з відповідних дисциплін навчального процесу;
- проведення консультацій для студентів ВНЗ з конкретного навчального предмету;
- проведення індивідуальних занять зі студентами;

– відвідування занять провідних викладачів кафедри та своїх однокурсників з подальшим їх аналізом;

- проведення «цікавих» занять, що вимагає додаткового пошуку інформації та її відповідного подання.

2. Науково-методична робота

– ознайомлення з робочими навчальними планами, навчальними програмами і навчально–методичними комплексами дисциплін відповідних напрямів підготовки;

– вивчення наукової методичної літератури з метою теоретичного осмислення і оптимізації реального навчального процесу;

– розробка план-конспектів уроків, лекційних, семінарських, практичних лабораторних занять;

– складання завдань для проведення поточного, модульного та підсумкового контролю, завдань для проведення тестового контролю;

– впровадження інноваційних форм і методів навчання;

– проведення методичного аналізу навчального матеріалу з метою прогнозування можливих труднощів його засвоєння;

- виконання індивідуального завдання за рішенням групового керівника.

3. Організаційно-виховна робота

- ознайомлення з планом організаційно-виховної роботи кафедри, факультету;

- складання психолого-педагогічної характеристики на студентську академічну групу на основі використання психолого-педагогічних методик (соціометрія, визначення психологічного клімату групи);

- участь у виховній роботі в студентському колективі, виконання доручень куратора (тьютора) академічної групи;

- проведення ознайомчих екскурсій з метою формування екологічного мислення у школярів та студентів;

- участь у профорієнтаційній роботі.

Конкретний зміст практики узгоджується із завідувачем кафедри, де буде проходити практика, з урахуванням контингенту аспірантів, їх бажань щодо місця проходження практики.

Індивідуальні завдання

Під час педагогічної практики аспіранти повинні:

1) ознайомитися з навчально-методичною та науковою роботою кафедри, на якій проходять практику; з програмно-методичним забезпеченням тієї навчальної дисципліни, з якої будуть проводитися заняття практикантом; зі специфікою методики роботи педагогічного працівника.

2) вивчити навчальні плани чи програми тієї дисципліни, з якої будуть проводитися практичні заняття; ознайомитися з психологічними, віковими та індивідуальними особливостями контингенту групи, де будуть проводитися навчальні заняття, стан їхньої успішності; особливостями організації та проведення уроків чи навчальних занять.

3) сформувати навички й уміння майбутньої педагогічної діяльності шляхом відвідування занять викладачів кафедри; розробки розгорнутих план-конспектів лекційних, семінарських, лабораторних та практичних занять відповідно до

робочої навчальної програми; через проведення навчальних занять в різних закладах освіти; відвідування занять своїх колег та їх подальше конструктивне обговорення, складання аналізу та самоаналізу проведених занять.

Методичні рекомендації

Під час проходження педагогічної практики аспіранти повинні розвинути свої індивідуальні здібності і закріпити навички професійної педагогічної підготовки, здобуті впродовж вивчення дисциплін та спецкурсів. Під час підготовки до лекцій, лабораторних, та практично-семінарських занять аспірантам необхідно консультиватись з керівником практики та провідними викладачами курсу, викладачами відповідних предметів, які нададуть чіткі методичні рекомендації щодо їх організації та проведення, забезпечать необхідними методичними матеріалами, зокрема й методичними порадами та інструментами.

Рекомендації щодо дій аспіранта-практиканта на базі практики

Упродовж навчання аспірант педагогічної практики:

1) отримує настанови на кафедрі;

2) закріплюється за академічною групою, на базі якої виконує педагогічну, науково-методичну та організаційно-виховну роботу з практики, знайомиться з документацією з педагогічної практики (завданням-звітом, індивідуальним завданням, графіком роботи), вивчає документацію кафедри – план роботи, програми, методичне забезпечення відповідних навчальних дисциплін, індивідуальний план роботи і складає на цій основі індивідуальний план практики, який подає на затвердження куратору чи керівнику практики;

3) з'ясовує наявність і відповідність засобів навчання змісту навчальної дисципліни та інших форм роботи з студентами (знайомство з обладнанням навчальних аудиторій, методичних кабінетів, музеїв, бібліотек тощо);

4) ознайомлюється з напрямками роботи науково-дослідних лабораторій кафедри, з роботою навчально-методичного кабінету;

5) відвідує всі навчальні заняття викладача-куратора з відповідної дисципліни та заняття; відвідує всі заняття у закріпленій академічній групі з метою вивчення контингенту.

Протягом подальшого часу проходження педагогічної практики (відповідно до графіку) аспіранта:

1) активно виконує всі види педагогічних та організаційно-виховних робіт педагогічного працівника: відвідує заняття, здійснює самоаналіз та аналіз прослуханих занять;

2) виконує педагогічне навантаження у закріпленому навчальному контингенті;

3) проводить заняття практичного модуля за розкладом; здійснює роботу в межах самостійного модуля (проведення занять, розробка планів, складення конспектів занять, розробка тестових завдань для підсумкового контролю тощо), готує та проводить індивідуальні заняття;

4) добирає та виготовляє відповідну наочність, веде облік оцінок у журналі під наглядом провідного викладача дисципліни від кафедри, виконує завдання щодо методичного вдосконалення навчальної дисципліни, бере участь у роботі засідань кафедри факультету;

5) проводить організаційну роботу у закріпленій академічній групі; складає психолого-педагогічну характеристику колективу, виконує групове та індивідуальне завдання з фаху, веде документацію щодо практики (щоденник практики).

Завершальним етапом педагогічної практики є оформлення звітної документації щодо проходження практики, підготовка до заліку та захисту практики.

Перед кожним заняттям практикант зобов'язаний подати розгорнутий конспект заняття для узгодження з куратором, що є допуском до проведення відповідного заняття.

Під час педагогічної практики повинні бути оцінені наступні види робіт:

1. проведення теоретичного заняття з визначеної дисципліни;
2. проведення практичного, семінарського, лабораторного заняття;
3. самоаналіз проведеного заняття та аналіз відвідуваних занять інших практикантів;
4. складання завдань тестового поточного та підсумкового контролю з визначеного викладачем (вчителем) матеріалу;
5. виконання завдань індивідуальної роботи: проведення заняття, розробка дидактичних матеріалів, створення контрольного блоку тощо;
6. розробка начально-методичного забезпечення навчальної дисципліни;
7. складання психолого-педагогічної характеристики учнівського чи студентського колективу, визначення проблем та пошук шляхів їх вирішення.

3. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ТА ЗАХИСТ РЕЗУЛЬТАТІВ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ.

Після проходження педагогічної практики аспірант подає до наукового керівника такі документи:

- загальний звіт про проходження практики (ПІБ аспіранта, спеціальність, кафедра, ПІБ наукового керівника, період проходження, загальний обсяг годин);
- графік проходження практики (дати проведення, академічна група, тема, вид занять);
- відгук наукового керівника про проходження практики;
- аспіранти мають право проходити педагогічну практику в інших закладах вищої освіти України, та за кордоном, використовуючи можливості академічної мобільності, з наступним поданням щоденника практики та розгорнутої характеристики від відповідального куратора з місця проходження практики.

Методи контролю проходження педагогічної практики

Поточний контроль здійснюється кураторами та керівником практики протягом проходження аспірантами педагогічної практики шляхом аналізу та оцінки їх систематичної роботи, залікових навчальних занять.

Підсумковий контроль здійснюється наприкінці проходження практики шляхом оцінювання цілісної систематичної педагогічної діяльності аспірантів

протягом конкретного періоду. Аспірант повинен підготувати та провести залікове заняття.

При висвітленні диференційованої оцінки аспіранту враховується рівень теоретичної підготовки майбутнього викладача, якість виконання завдань практики, рівень оволодіння педагогічними вміннями й навичками, ставлення до студентів, акуратність, дисциплінованість, якість оформлення документації та час її подання.

Перевірка та оцінювання знань, умінь і практичних навичок аспірантів здійснюються за 100-бальною шкалою у процесі залікового модульного контролю.

Під час заліку визначається рейтингова оцінка успішності аспіранта за проведену практику. Рейтингова залікова оцінка аспіранта не повинна бути меншою від 60 балів. Вона дорівнює сумі оцінок за захист звіту про практику та демонстрацію набутих аспірантом практичних знань і вмінь, а також базується на результатах поточного контролю (відвідування, повнота і якість виконання завдань практики, відгук керівника практики від бази, вчасність та якість оформлення аспірантом щоденника і звіту про практику.

Предметом оцінювання якості практичної підготовки аспіранта є рівень набутих ним практичних знань і навичок, уміння вести полеміку та захищати запропоновані у звіті положення. Отже, якість практичної підготовки аспіранта оцінюється за такими показниками поточного і підсумкового модульного контролю:

- 1) самостійне проведення навчальних занять;
- 2) повнота і якість виконання завдань практики, відгук керівника практики від бази;
- 3) вчасність та якість оформлення студентом щоденника і звіту про практику, своєчасне представлення їх на перевірку керівникові;
- 4) демонстрація набутих практичних знань і вмінь, захист звіту про практику.

Рейтингове оцінювання поточного контролю

Повнота і якість виконання завдань практики, відгук керівника практики від бази є важливим показником процесу практичної підготовки.

Максимальна оцінка становить 20 балів. Оцінка за повноту і якість виконання завдань практики визначається наведеними нижче показниками.

Оцінювання повноти і якості виконання завдань практики

Кількість балів	Оцінка	Критерії оцінювання
20-16	відмінно	Якщо характеристика від бази практики позитивна, до заліку надані письмові первинні матеріали результатів виконання всіх завдань практики (плани-конспекти та інші документи)
15-11	добре	Якщо характеристика від бази практики позитивна, до заліку надані письмові первинні матеріали результатів виконання більшості завдань практики
10-6	задовільно	Якщо характеристика від бази практики позитивна, до заліку надані не в повному обсязі письмові первинні матеріали результатів виконання завдань практики
5-0	незадовільно	Якщо характеристика від бази практики негативна, до заліку не надані або частково надані письмові первинні матеріали результатів виконання завдань практики

Вчасність та якість оформлення аспірантом щоденника і звіту про практику, своєчасне представлення їх на перевірку керівникові свідчать про сумлінність та дисциплінованість аспіранта. Вони визначаються за якістю оформлення та змісту звіту практики.

На оцінювання цього показника відводиться максимально 10 балів, які розподіляються за наступними показниками.

Оцінювання вчасності та якості оформлення документації

Кількість балів	Оцінка	Критерії оцінювання
10-8	відмінно	Якщо щоденник і звіт оформлені у відповідності з вимогами, а зміст відбиває результати виконання основних завдань практики
7-5	добре	Якщо щоденник і звіт оформлені у відповідності з вимогами, а зміст не повністю відбиває результати виконання основних завдань практики
4-2	задовільно	Якщо щоденник і звіт оформлені переважно у відповідності з вимогами, а зміст приблизно відбиває результати виконання основних завдань практики
1-0	незадовільно	Якщо щоденник і звіт не відбивають результатів проходження практики або вони відсутні

Демонстрація набутих аспірантом практичних знань і вмінь та захист звіту про практику є завершальним етапом в оцінюванні результатів його практичної підготовки. Оцінка за захист звіту про практику та демонстрацію набутих аспірантом практичних знань і вмінь визначається за якістю доповіді про виконання плану практики та відповідей на запитання. Максимальна оцінка – 40 балів.

Захист проведеної роботи передбачає обґрунтоване та аргументоване пояснення аспірантом наступник ключових питань.

Питання до диференційованого заліку з педагогічної практики

1. Оцініть оптимальність змісту проведених Вами занять (тип заняття, обсяг, складність, науковість тощо).
2. Чи вдалося реалізувати заплановані положення з обраного предмету чи дисципліни під час проходження педагогічної практики?
3. Чи вдалося на заліковому занятті звернути увагу на формування загальнологічних умінь аналізувати, порівнювати, узагальнювати, робити висновки; спеціальних умінь і навичок ставити досліди, проводити спостереження, працювати з роздатковим матеріалом, загальнонаукових умінь працювати з текстом і позатекстовими компонентами підручника?
4. Оцінити власне бачення проведених занять.
5. Чи була досягнута основна мета проведеного заняття?
6. Обґрунтування обраної структури і методичних прийомів ведення занять. Які проблеми виникали та які були шляхи їх вирішення?
7. Чи використовували основні положення поетапного формування понять при поясненні завдань занять?
8. Чи була можливість реалізувати міжпредметні зв'язки на заняттях? Як саме вони були реалізовані?
9. На якому рівні було організовано закріплення і узагальнення вивченого матеріалу заняття?

10. Чи відповідав обсяг і характер домашнього завдання віковим особливостям студентів?

11. Чи було, на Вашу думку, домашнє завдання проведеного заняття спрямованим на закріплення основних питань теми, що вивчалася?

12. Чи забезпечить виконання домашнього завдання проведеного заняття більш якісне вивчення матеріалу наступного уроку?

13. Які методи і методичні прийоми були застосовані на кожному етапі проведеного заняття? Чи сприяли дібрані методи вирішенню завдань кожного етапу заняття?

14. Аналіз діяльності учнів чи студентів на занятті.

15. Які форми організації навчально-пізнавальної діяльності студентів на проведеному занятті (індивідуальні, групові, колективні) були використані і чому? Скільки студентів одержали оцінки за заняття?

16. Використання основного навчального обладнання. Чи вдалося вам ефективно використати обладнання, що є в кабінеті під час проведення заняття? Як ви використовували?

17. Які форми організації навчання були проведені під час проходження педагогічної практики? Які заняття були найефективнішими і завдяки чому?

18. Які сучасні навчально-педагогічні технології було використано під час проведення заняття?

19. Які були виготовлені засоби навчання під час проходження педагогічної практики.

20. Яка була проведена позакласна робота під час проходження педагогічної практики, її аналіз.

Критерії оцінювання набутих знань і вмінь, захисту звіту практики

Кількість балів	Оцінка	Критерії оцінювання
40-31	відмінно	Якщо доповідь і відповіді на запитання вірні й повні
30-21	добре	Якщо доповідь недостатньо повна, а відповіді недостатньо вірні або викладені з незначними помилками
20-11	задовільно	Якщо доповідь неповна, а відповіді в основному вірні, але викладені зі значними помилками
1-10	незадовільно	Якщо доповідь не підготовлена або не розкриває суті проведеної роботи

Таким чином, за отриманою аспірантом загальною сумою балів поточного та підсумкового модульного контролю керівник практики від інституту виставляє оцінку в залікову відомість за шкалою ECTS та національною шкалою.

Шкала підсумкового оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для практики
90 – 100	A	відмінно
80 – 89	B	добре
70 – 79	C	
60 – 69	D	задовільно
50 – 59	E	
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

4.РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Законодавчі і нормативні документи

- 1.Закон України «Про освіту».
- 2.Закон України « Про вищу освіту» .
- 3.Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти: Наказ МОН України від 16 липня 2018 р. No 776.
- 4.Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року No 266: Наказ МОН України від 06 листопада 2015 р.No 1151.
- 5.Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: Указ Президента України від 25 червня 2013 р. No 344.
- 6.Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах): Постанови Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 р. No 261.
- 7.Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. No266.

Рекомендована література

- 1.Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: підручник / А.М. Алексюк. -К.:Либідь, 1998. -560 с.
- 2.Біляковська О.О. Дидактика вищої школи: навч.посібн. / О.О. Біляковська, І.Я. Мицишин, С.Б. Цюра. - Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2013. -360 с.
- 3.Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури / С.С. Вітвицька: -К.: Центр навчальної літератури, 2006. -384 с.
- 4.Добронравова І.С. Філософія та методологія науки: підручник / І.С.Добронравова, Л.І.Сидоренко. –К.: Київський університет, 2008. –223с.
- 5.Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи /А.І. Кузьмінський,-К.: Знання, 2005-486с.

6. Лекції з педагогіки вищої школи / За ред. В. І. Лозової. -Харків: ОВС, 2006. -496 с.
7. Мороз О.Г. Педагогіка і психологія вищої школи / О.Г. Мороз, О.С. Падалка, В.І.Юрченко. -К.: НПУ, 2003.-267 с.
8. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі / В.М. Нагаєв: Навч. посібн. -К.: Центр учбової літератури, 2007. -232 с.
9. Освітні технології: навч.-метод. посіб. / за заг. ред. О.М. Пехоти. -К.: А.С.К., 2001. -256 с.
10. Основи методології та організації наукових досліджень: навч. посібник / за ред. А.Є. Конверського. -К.: Центр учбової літератури, 2010. -С. 5–105.
11. Педагогіка вищої школи / за ред. З.Н. Курлянд. -К.: Знання, 2005. -399 с.
12. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: підручник, 3-є вид. /Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. -К.: Каравела, 2011. -360 с.
13. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: Практикум: навч. посіб. /Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко: -К.: Каравела, 2008. -335 с.
14. Пометун О. І. Теорія та практика послідовної реалізації компетентнісного підходу в досвіді зарубіжних країн / О. І. Пометун // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи : (бібліотека з освітньої політики) / [Під ред. О. В. Овчарук]. -К.: М-во освіти і науки України, 2004. -С. 16–26.
15. Проблеми формування професіоналізму особистості та діяльності майбутнього фахівця в контексті вимог євроінтеграції: колективна монографія / під наук. ред. проф. О.С. Цокур. -Одеса: СПД Бровкін О.В., 2012. -160 с.
16. Романчиков В.І. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник / В.І. Романчиков -К.: Центр учбової літератури, 2007 [Електронний ресурс]. -Режим доступу: http://dmeti.dp.ua/file/kdoczn_10892.pdf
17. Слепкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі / З.І.Слепкань. -К.: Вища школа, 2005.-240 с.
18. Стеченко Д.М. Методологія наукових досліджень : Підручник / Д.М.Стеченко, О.С. Чмир. -К.: Знання, 2007. -317 с.
19. Трайнев В.А. Дистанционное обучение и его развитие (Обобщение методологии и практики использования) / под общ. ред. В.А. Трайнева. -М.: Дашков и К., 2008. -293 с.
20. Трайнев В.А. Повышение качества высшего образования и Болонский процесс. Обобщение отечественной и зарубежной практики / В.А. Трайнев. -М.: Дашков и К., 2008.-390 с.
21. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / М.М. Фіцула. -К.: «Академвидав», 2006.-352 с.
22. Цокур О. С. Педагогіка вищої школи. Вип. 2. Педагогічний менеджмент: навчально-методичний посібник / О.С. Цокур. -Одеса: «Юридична літ-ра», 2002. -68 с.
23. Чернілевський Д.В. Педагогіка та психологія вищої школи: навч. посібн./ Д.В. Чернілевський, М.І. Томчук. - Вінниця: Війн, соц.-екон. ін.-тут Ун-ту "Україна", 2006. -402 с.

Інформаційні ресурси

1. Болонська декларація [Електронний ресурс]. -Режим доступу : www.mon.gov.ua/education/higher/bolon/

2. Загальні відомості про вищу освіту в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.mon.gov.ua/education/higher/higher

3. Методи навчання та їх класифікація // Сайт «Osvita.Ua» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/school/theory/780/>

4. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://moskalik.at.ua/kurs_lekziy/mmmvvv.doc

5. Нормативно-правова база наукової діяльності у вищих навчальних закладах [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/index.php/ua/diyalnist/nauka/naukova-diyalnistu-vishchikh-navchalnikh-zakladakh/4688>

6. Сайт «Аспірант України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mi/intranet/aspirant.com.ua/>

7. Теорія та методика навчання фундаментальних дисциплін у вищій школі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1488/1/Особливості,%20проблеми%20та%20шляхи%20активізації%20самостійної%20роботи%20студентів.pdf>